

16.3.2012

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 662/00.01.00.01/2011

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA VALTION KULTTUURIHISTORIALLISTESTI ARVOKKAAN KIINTEISTÖVARALLISUUDEN OMISTUKSEN JA HALLINNOINNIN JÄRJESTÄMISESTÄ

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa työryhmän ehdotuksesta (VM044:00/2011), jonka tuli toimeksiantonsa mukaisesti kartoittaa valtion kulttuurihistoriallisesti merkittävää kiinteistövarallisuutta sekä tehdä ehdotus valtion kulttuurihistoriallisesti merkittävän kiinteistövarallisuuden hallinnan ja hoidon järjestämisestä.

Työryhmän esitys täydentää loogisesti valtion kiinteistöstrategiaa. Se tuo esille Suomen arvokkaan kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden ja voimavarojen niukkuuden sen vaalimisessa.

Metsähallitus on tyytyväinen, että se kutsuttiin osallistumaan työryhmän työskentelyyn asiantuntijana. Näin sen omistama kulttuurihistoriallisesti arvokas kiinteistövarallisuus tuli tunnistetuksi ja huomioon otetuksi työryhmän esityksissä.

Työryhmän ehdotuksessa on haettu yhtenäisiä menettelytapoja valtion hallinnassa olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden luokitteluun ja voimavarojen arviointiin. Metsähallitus pitää näin syntyviä yhtenäisiä menettelytapoja ja vertailtavuutta eri toimijoiden välillä hyvänä.

Työryhmän erityisesti Metsähallitusta koskevat esitykset:

- Ehdotus 10: Metsähallitus luokittelee strategisen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuutensa. Sen hoidolle asetetaan laatutavoitteet, kustannukset arvioidaan ja ratkaistaan hoidon edellyttämä rahoitus läpinäkyvästi. Kohteiden ryhmittelyssä otetaan huomioon luonnonsuojelun erityispiirteet.

Siirrettäessä kulttuurihistoriallisesti arvokasta valtion omaisuutta Metsähallituksen hallintaan se luokitellaan ja kustannukset arvioidaan em. tavalla

- Ehdotus 3: Luovutusprosessi kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden suojelutarpeen osalta toteutetaan kuten ympäristöministeriö ja Museovirasto ohjaavat

- Ehdotus 8: Museovirasto aloittaa neuvottelut Museovirastolta Senaatille ja Metsähallitukselle siirrettävistä kohteista, siten että strateginen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuus on siirretty vuonna 2014.

Metsähallituksen strategisen kiinteistövarallisuuden arviointi on käynnistetty Kansallisen metsäohjelman 2015 toteuttamishankkeessa ”Valtion metsien kulttuuriperinnön inventointi”. Keväällä 2012 ajantasaistetaan Metsähallituksen hallinnassa olevan rakennusperinnön suojeluarvot.

Ympäristöministeriö on tulosohtannut Metsähallitusta käynnistämään Strategisen kiinteistöomaisuuden luokitteluhankkeen vuonna 2012. Hankkeen ohjaukseen osallistuvat ympäristöministeriö ja Museovirasto. Sen lopputuloksena Metsähallituksen strategisesti arvokas kiinteistövarallisuus rakennusperinnön osalta on määritelty ja joukko luontopalvelujen muinaisjäännöksistä on valikoitu strategiseen kiinteistövarallisuuteen.

Metsähallitus katsoo, että liiketoimintojen osalta tulee harkita strategisten muinaisjäännösten valikointia vasta Kansallisen metsäohjelman 2015 Valtion metsien kulttuuriperinnön inventointi -hankkeen päätyttyä. Inventoinneissa talousmetsistä on vuosittain löytynyt 500 uutta muinaisjäännöstä. Inventoinnin on tarkoitus päättyä vuonna 2015.

Metsähallitus on valmis luokittelemaan strategisen kiinteistövarallisuuden valtion sisäisissä omistajahalitjuuden siirroissa. Metsähallituksen näkemyksen mukaan tämä olisi hyvä tehdä hallinnansiirrosta neuvoteltaessa, jotta kohteiden kaikki kustannukset olisivat tiedossa. Kohteiden ylläpitoon käytetyt varat tulisi siirtää entiseltä omistajalta uudelle omistajalle. Kohteiden siirroissa on turvattava riittävä rahoitus kiinteistövarallisuutta vastaanottavalle Metsähallitukselle. On kohtuutonta, että edes kiinteistöveroihin käytetyt varat eivät ole siirtyneet kiinteistövarallisuuden mukana.

Ongelmana on se, että myös valtion kulttuurihistoriallisesti arvokas kiinteistövarallisuus on usein hoidettu niukoin voimavaroin ja sen ylläpitoon on syntynyt merkittävää korjausvelkaa. Siirrettävän kohteen täysmääräisten ylläpitovarojen siirtäminen Metsähallitukselle kohteen mukana saattaa heikentää luovuttavan tahon jäljellejäävän kiinteistövarallisuuden hoidon mahdollisuuksia. Toisaalta ilman ylläpitovaroja siirretty kiinteistövarallisuus taas rapistuu entisestään, sillä Metsähallituksen liiketoimintojen tehtäviin ei kuulu kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden hallinta eikä luontopalveluille ole osoitettu budjettivaroja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden vaalimiseen.

Työryhmän esityksessä valtion kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi kiinteistövarallisuudeksi katsottiin sekä rakennukset että muinaisjäännökset. Metsähallitukselle siirtyvillä alueilla ei yleensä ole ajantasaista tietoa alueen muinaisjäännöksistä.

Metsähallitus on valmis menettelemään **kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden myynnissä kuten ympäristöministeriö ja Museovirasto sen ohjeistavat.** Ympäristöministeriö ja Museovirasto valmistelevat luovutuslain tulkinnan kriteerien kirjaamista kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelun näkökulmasta. Metsähallitus on käynyt alustavia keskusteluja Museoviraston kanssa muistiolounnokseen kirjatusta menettelytavoista. Metsähallituksen tavoitteena olisi läpinäkyvä, sujuva ja kestoaltaan kohtuullinen menettely.

Metsähallitus on valmis neuvottelemaan Museoviraston kanssa strategisen kiinteistövarallisuuden, erityisesti muinaisjäännösten omistajahallinnan siirroista. Tiukan aikataulun vuoksi Metsähallitus odottaa Museoviraston aloitetta keväällä 2012. Nykyisten tehtäviensä pohjalta Metsähallitus voisi luontevasti ottaa omistajahallintaansa nykyisin Museoviraston hallinnassa olevat muinaisjäännökset, kun toiminnan riittävä rahoitus turvataan.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden vaalimisen rahoittaminen

Työryhmän selvityksen mukaan valtion kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden ylläpitoon käytettiin 80 miljoonaa euroa vuonna 2010. Tämä summa jakaantui hyvin epätasaisesti valtion eri kiinteistöhaltijoiden kesken. Metsähallituksen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden ylläpitoon käytettiin 0,2 milj euroa vuonna 2010. Summa sisältää kiinteistöverot.

Metsähallitus katsoo, että sille tulee osoittaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden ylläpitoon osoitettuja varoja, sillä sen hallinnassa oleva kulttuurihistoriallisesti arvokas kiinteistövarallisuus on syntynyt valtion kiinteistöstrategian toteuttamisen tuloksena.

Metsähallituksen liiketoiminnoilla ei ole samanlaista in house -asemaa kuin Senaattikiinteistöillä. Metsähallituksen liiketoimintojen hallinnassa olevan strategisen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden ylläpitoon ei voi osoittaa budjettivaroja. Se tulisi nähdä ns. yleisenä yhteiskunnallisena velvoitteena, joka alentaa liiketoimintojen tuloutusta valtiolle.

Budjettivaroin toimivalle luontopalveluille tulisi osoittaa varat valtion talousarvioista sen hallinnassa olevan strategisen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden ylläpitoon. Luontopalvelujen strateginen kiinteistövarallisuus määritellään selvityksessä, joka valmistuu vuonna 2013. Sitä ohjaavat ympäristöministeriö ja Museovirasto.

Mikäli Museoviraston strategisen kiinteistövarallisuus siirretään Metsähallituksen hallintaan, tulee Metsähallitukselle osoittaa riittävät voimavarat kohteiden vaalimiseen. Museovirastolle tulee taata riittävät voimavarat kohteiden vuokraamiseen.

Valtion kulttuurihistoriallisesti arvokas kiinteistövarallisuus karttuu paitsi kaavapäätösten myös luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisessa. Luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisessa, esimerkiksi luonnonsuojelulailla toteuttavien Natura 2000 -alueilla, luontopalveluille siirtyy arvokasta kiinteistövarallisuutta budjettivaroin ylläpidettäväksi. Suojelupäätösten vaikuttavuuden arvioinnissa tulisi arvioida ao. kohteiden ylläpitoon vaadittavat varat.

Seuranta

Metsähallitus pitää toivottavana, että valikoimaa valtion strategisesta kulttuurihistoriallisesti arvokkaasta kiinteistövarallisuudesta voisi arvioida ja päivittää esimerkiksi ympäristöministeriön ja Museoviraston johdolla viiden vuoden välein erikseen sovittavalla tavalla.

Metsähallitus pitää toivottavana, että valtiovarainministeriö osana valtion kiinteistöstrategian seurantaan seuraisi ja arvioisi myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden vaalimiseen osoitettujen voimavarojen kohdentamista ja varojen käytön vaikuttavuutta.

Työryhmän ehdotuksen lukua kolme tulisi täydentää muinaismuistolailla.

Toimitusjohtajan po.

luontopalvelujohtaja

Rauno Väisänen

JAKELU

Toimitusjohtaja Jyrki Kangas

metsätalous: johtaja Jussi Kumpula, ympäristöpäällikkö Antti Otsamo, ympäristöasiantuntija Risto Savolainen, maanäyttö- ja ympäristöpäälliköt, erikoissuunnittelija Jouni Taivainen

luontopalvelut: luontopalvelujen johtoryhmä, luonnonsuojeluprosessin johtoryhmä, (LP_Ella) kulttuuriperinnön erikoissuunnittelijat, rakennuttajainsinööri Teemu Ruotsala.

liiketoimintaportfolio: johtaja Ilmo Kolehmainen, Laatumaa/johtaja Aimo Oikarinen, erityisasiantuntija Markku Palen

konserni: lakiasiainjohtaja Susanna Oikarinen, kehitysjohtaja Tapio Pouta, palvelupäällikkö Pekka Perttilä

TIEDOKSI

ympäristöministeriö: ylijohtaja Helena Säteri, erityisasiantuntija Tuija Mikkonen
ylijohtaja Timo Tanninen